

УДК 808.2:378.147.33]054.6

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ХІРУРГІЯ” ЗА КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

Л. Я. Ковальчук, О. Л. Ковальчук, А. Д. Беденюк, В. І. Максимлюк, І. К. Венгер,
О. М. Гусак, В. Б. Доброродній, В. В. Мальований, І. І. Чонка, І. І. Смачило,
Ю. М. Футуйма, Н. І. Герасимюк, І. І. Лойко, Т. В. Романюк, Т. В. Шандрук,
М. В. Чорненко

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського”

THE PECULIARITIES OF TEACHING “SURGERY” DISCIPLINE BY THE CREDIT-TRANSFER SYSTEM

L. Ya. Kovalchuk, O. L. Kovalchuk, A. D. Bedeniuk, V. I. Maksymliuk, I. K. Venher,
O. M. Husak, V. B. Dobrorodniy, V. V. Maliovanyi, I. I. Chonka, I. I. Smachylo,
Yu. M. Futuyma, N. I. Herasymiuk, I. I. Loyko, T. V. Romaniuk, T. V. Shandruk,
M. V. Chornenkyi

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky”

Навчання за кредитно-модульною системою є ключовим моментом у поліпшенні процесу освіти у вищій медичній школі на сьогоднішній день. Це, безумовно, стосується і хірургічних дисциплін. Важливим є і те, що такий тип навчання дозволяє результативно застосовувати нові навчальні технології, які довели свою ефективність у світовому навчально-освітньому просторі, зокрема Центральної та Західної Європи. При аналізі педагогічного процесу виявилось, що методика проведення занять за кредитно-модульною системою вимагає певних змін загальноприйнятих правил у педагогіці вищої медичної школи, наставляючи на головному пріоритеті – контролі.

Studying by the credit-modular system is crucial in improving the process of education in higher medical school today. This is certainly true for surgical disciplines. It is important the fact that this type of training allows to effectively apply the new teaching techniques that have proved to be effective in the world teaching and educational space, including Central and Western Europe. In the analysis of the pedagogical process turned out that the technique training in credit-modular system requires certain changes in generally accepted rules of pedagogy of higher medical education, basing on the main priority – control.

Вступ. Навчання за кредитно-модульною системою є ключовим моментом у поліпшенні процесу освіти у вищій медичній школі на сьогоднішній день [1, 2]. Це, безумовно, стосується і хірургічних дисциплін [3]. Важливим є і те, що такий тип навчання дозволяє результативно застосовувати нові навчальні технології, які довели свою ефективність у світовому навчально-освітньому просторі, зокрема Центральної та Західної Європи [2]. Однак впровадження кредитно-модульної системи викладання пов'язане зі складністю перебудови основ отримання знань відповідно до нових зразків та принципів [4, 5], що робить критично важливим перегляд всього процесу викладання і, безумовно, ролі викладача в ньому. Задачі професійної діяльності лікаря, зокрема хірурга, визначають основні вимоги до об'єму знань та їх якості, а особливо – до практичної сторони підготовки. Перехід на кредитно-модульну систему є необхідним кроком для підвищення якості підготовки хірур-

га та інтеграції у загальноєвропейську систему навчання. Дана проблема в нашій системі медичної освіти далека від вирішення, адже вітчизняного досвіду впровадження кредитно-модульної системи на хірургічних кафедрах в медичних навчальних закладах України безумовно недостатньо [6, 7].

Мета – визначення основних недоліків, проблем та шляхів їх усунення, що виникли на кафедрі хірургії № 1 при впровадженні викладання за кредитно-модульною системою.

Основна частина. Ми проаналізували безпосередньо процес і якість викладання дисципліни “Хірургія” за кредитно-модульною системою у студентів 4, 5 та 6 курсів медичного факультету за модулями “Абдомінальна хірургія”, “Грудна, серцево-судинна, ендокринна хірургія” і “Симптоми та синдроми в хірургії” відповідно. У методичному доробку, підготовленому працівниками кафедри хірургії № 1, наявні

© Л. Я. Ковальчук, О. Л. Ковальчук, А. Д. Беденюк та ін.

діагностично-лікувальні алгоритми, клінічні ситуаційні завдання для навчання та заключного контролю, методичні вказівки для студентів, та рекомендації для викладачів за всіма без виключення темами практичних занять, тестові питання заключного контролю. На кафедрі, як і загалом в університеті, впроваджені сучасні навчальні інформаційні технології: електронні підручники та посібники у вільному доступі, позааудиторний електронний тестовий контроль знань студентів за допомогою системи Moodle (що об'єктивізує оцінювання їх знань, позбавляє недоліків, пов'язаних із суб'єктивністю оцінювання) та різноманітний дидактичний матеріал.

При аналізі педагогічного процесу виявилось, що методика проведення занять за кредитно-модульною системою вимагає певних змін загальноприйнятих правил у педагогіці вищої медичної школи, настоюючи на головному пріоритеті – контролі. Контроль за виконанням студентами програми є обов'язковим і здійснюється на кожному занятті у вигляді підсумкового і заключного письмового тестового контролю (для студентів, які не пройшли тестування у програмі Moodle або не згодні із отриманою оцінкою). Однак при цьому зменшується можливість показати студентам найбільш складних і проблемних пацієнтів, брати участь у визначенні провідного синдрому, проведення диференційної діагностики, патогенетичного обґрунтування комплексної диференційованої програми лікування пацієнта (оперативного втручання, його анестезіологічного забезпечення, перед-, інтра- та післяопераційної інтенсивної терапії). Разом з тим, ми бачимо своє завдання також і в тому, щоб не тільки дати майбутнім колегам певний рівень знань, а й виховати глибоку повагу до своєї майбутньої спеціальності. І для цього не потрібно копіювати західні стандарти, а спочатку враховувати наші нинішні можливості і потреби. До того ж, набагато простіше навчити студента анестезіології, інтенсивної терапії, хірургічної техніки за протоколами, стандартно розробленими

Література

1. Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу : наказ Мін. осв. і науки України від 20.10.2004.
2. Конвенція о признании квалификаций, относящихся к высшему образованию в Европейском регионе. – Лиссабон, 1997.
3. Типова навчальна програма з дисципліни “Хірургія” (скорочена версія) / В. Г. Мішалов, А. О. Бурка, В. В. Храпач [та ін.] // Хірургія України. – 2008. – № 3 (27). – С. 96–108.
4. Про затвердження Концепції розвитку вищої медичної освіти України : наказ Міністерства охорони здоров'я і Академії медичних наук України. № 522/51. від 12.09.2008 р.

схемами, ніж розбирати особливості лікування конкретного пацієнта й разом з викладачем шукати відповіді в обговоренні матеріалу заняття. Зусилля професорсько-викладацького складу кафедр хірургічного профілю при цьому переорієнтуються на якісно іншу працю: ретельний відбір змісту і структурування навчального матеріалу, розробку, редагування та рецензування тестових завдань, пошуку альтернативних надійних критеріїв оцінки глибини, системності отриманих знань у студентів. Особливу увагу приділяємо підвищенню надійності та валідності створених тестових матеріалів. Разом з тим, тестова форма контролю, зокрема системою moodle, дозволяє проводити його ефективно і регулярно, що істотно підвищує надійність підсумкової оцінки, дозволяючи залучити студента в активну роботу з пошуку теоретичної інформації та застосування її в майбутній практичній роботі, але набагато ціннішою для нас могла би виявитися критична оцінка та свідомий вибір рішення студентами в конкретній клінічній ситуації. Другим завданням вважаємо проблемну організацію самостійної роботи у викладанні хірургії за кредитно-модульною системою. Перебудова навчального процесу відповідно до вимог кредитно-модульної системи на кафедрі хірургічного профілю дала можливість встановити переваги та недоліки даної системи. Впровадження європейської моделі викладання на кафедрі хірургічного профілю вимагає розширення форм і методів навчання, розробки принципів медичної освіти нового стандарту, однак з урахуванням національних особливостей.

- Висновки:**
1. До недоліків викладання дисципліни “Хірургія” за кредитно-модульною системою слід віднести проблему мотивації до самостійної роботи студентів.
  2. Викладання дисципліни “Хірургія” за кредитно-модульною системою вимагає адаптації як студентів, так і викладачів до нових принципів організації навчального процесу.
  3. Незалежне тестування за системою Moodle дає змогу об'єктивізувати контроль знань студентів.

5. Питання розробки нормативів дистанційного навчання в післядипломній медичній освіті / Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер, Ю. П. Вдовіченко [та ін.] // Медична інформатика та інженерія. – 2008. – № 3. – С. 58–68.
6. Іващенко В. В. Про деякі проблеми першого досвіду впровадження кредитно-модульної системи на циклі загальної хірургії / В. В. Іващенко // Університетська клініка. – 2009. – № 1-2. – С. 5–8.
7. Складові галузевих стандартів вищої освіти напрямку підготовки 1101 “Медицина” освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України. – К., 2002.